

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และ
ความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษาชุมชนบ้านน้ำเกียน อ.ภูเพียง จ.น่าน
The Effects of Project-Based Learning on Identity and Sense of Belonging
in Young Children: A Case Study in Ban Nam Kian Community,
Phu Phiang District, Nan Province

พรวิมล ปาพล¹ ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร² ชลาธิป สมาชิกโต³

Phornwimol Parpol, Piyannan Hirunchalothorn, Chalutip Samahito

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษาชุมชนบ้านน้ำเกียน อ.ภูเพียง จ.น่าน กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านน้ำเกียน จังหวัดน่าน จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน จำนวน 2 โครงการ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ และแบบสังเกตพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของประกอบด้วยพฤติกรรม 4 ด้าน คือ 1.ด้านการมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว และรู้สึกถึงการเห็นคุณค่าและยอมรับในตัวตน 2.ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม 3.ด้านการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม 4.ด้านการมองเห็นความสามารถในตนเอง โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายเชิงพรรณนา ในการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัยสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมองเห็นความสามารถในตนเอง ที่ประกอบด้วย การศึกษาหาความรู้การทำกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถแบ่งปันความรู้ทักษะต่างๆกับ

Received: 2023-07-18 Revised: 2023-07-29 Accepted: 2023-07-30

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Master of Education Program in Early Childhood Education Faculty of Education, Kasetsart University,
Bangkheng Campus. Corresponding Author e-mail:Phornwimon.p@ku.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Education, Kasetsart University,
Bangkheng Campus. e-mail: fedupnht@ku.ac.th

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Education, Kasetsart University,
Bangkheng Campus. e-mail: iluvphon@gmail.com

ผู้อื่น มีความมั่นใจในตนเองเรียนรู้สิ่งต่างๆและมีการเชื่อมโยงความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมที่แวดล้อม และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ประกอบด้วย การที่เด็กปฐมวัยรู้สึกกว่าตนเองได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน บอกเล่าความแตกต่างระหว่างครอบครัวของตนเองและผู้อื่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีของชุมชน เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสมาชิกในชุมชนรวมถึงสถานที่ต่างๆในชุมชนของตนเอง และบทบาทหน้าที่ และอาชีพของบุคคลในชุมชนได้

คำสำคัญ (Keywords): อัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของ; เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of research is to study the effects of project-based learning experiences to encourage the identity and sense of belonging in young children: A case study in Ban Nam Kian community, Phu Phiang district, Nan province. The population of the study were totally 6 boy and girl, age between 5–6-year-old study in kindergarten year 3, semester 2, academic 2022, Ban Nam Kian school, Nan province. The tools used in this study were 2 project-based learning experience management plans in period of 8 weeks and observed behavior in a sense of identity and sense of belonging in 4 parts which were 1. self-identity 2. group identity 3. social interaction 4. self-perception of abilities. The data were analyzed by quantitative and qualitative methods, including content analysis and narrative descriptions. The research findings that young children who engaged in project-based learning experiences achieved higher scores in terms of their identity and sense of belonging compared to their scores prior to participating in the program. In summary, young children achieved the highest average score in terms of self-perception of abilities, which involved studying, participating in various activities to acquire knowledge and skills, and sharing them with others. They also exhibited confidence in their ability to learn different things, which were connected to their family, community, and surrounding culture. However, their average score in terms of group identity was relatively lower. When young children feel accepted and included as part of a group of friends, they can express the differences between their own families and others. Additionally, they actively participate in the community and share stories about community members and different places. Furthermore, they gain an understanding of the roles, responsibilities, and occupations in their community.

Keywords: Identity and Sense of Belonging; Young Children

บทนำ (Introduction)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) คือ เป้าหมายอันสำคัญ ที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 agenda for sustainable development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ได้นำเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนดังกล่าวมาเป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศ โดยเป็นการมุ่งพัฒนาใน 5 มิติ ได้แก่ (1) การพัฒนาคน (2) สิ่งแวดล้อม (3) เศรษฐกิจและความมั่นคง (4) สันติภาพและความยุติธรรม และ (5) ความเป็นหุ้นส่วนพัฒนา ทั้งนี้การพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมือง ที่ตื่นรู้ (active citizen) และเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วม (engaged citizen) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (นฤบาล ยมะ คุปต์ และ กิตติศักดิ์ แก้วนิลประเสริฐ, 2021)

สำหรับประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับมิติทางด้านวัฒนธรรมอีกด้วย และการที่จะบรรลุความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตและสร้างสัมฤทธิ์ผลแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2022)

ชุมชนบ้านน้ำเกียนเป็นชุมชนขนาดเล็ก ซึ่งประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน โดยแต่ละหมู่บ้านมีวิถีชีวิต และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ คือ หมู่ 1 เป็นแหล่งปลูกใบเมี่ยง หมู่ 2 เป็นแหล่งผลิตงานจักสานและตีเหล็ก หมู่ 3 เป็นกลุ่มทอผ้าทอมือ หมู่ 4 เป็นแหล่งวิสาหกิจชุมชน และหมู่ 5 เป็นพื้นที่ปลูกป่าชุมชนต้นหมี่ยักษ์ 100 ปี ซึ่งชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (2566) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนตำบลน้ำเกียนว่า น้ำเกียนเป็นตำบลเล็กๆในอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน มีป่าต้นน้ำซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำเกียนที่ไหลผ่านชุมชนเหมือนเส้นโลหิตใหญ่ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีภูมิปัญญาเรื่องการตีเหล็ก การทอผ้าลายโบราณ

ในปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่ยุคทุนนิยม สภาพสังคมสู่สภาวะเสื่อมถอย และวิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไปจากเดิม หนึ่งในสาเหตุคือ ปัญหาเรื่องสถาบันครอบครัวในปัจจุบันกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ที่พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูเนื่องจากต้องทำงานไกลบ้าน ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนปัจจุบันอยู่ในสภาวะไร้ความสุข นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องระบบการศึกษาที่ทำให้เด็กมีความเครียดสะสมกับระบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ท่องจำ รวมถึงระบบการสอบเข้าโรงเรียน และมหาวิทยาลัยในปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ซึ่งทางกระทรวงศึกษาธิการควรตระหนักถึงสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน รวมถึงการแก้ไขปัญหาถูกต้องและอย่างเร่งด่วน ซึ่งการแก้ไขปัญหาควรคำนึงเกี่ยวกับ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามที่สามารถช่วยให้เด็กและเยาวชน รวมถึงสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

การมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้สึกในเชิงบวกของเด็ก โดยที่เด็กรู้ว่าตนเองคือใครและรู้สึกมีคุณค่าและได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และชุมชน การส่งเสริมความเป็นเจ้าของของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักอัตลักษณ์ของตนเอง จุดแข็ง ความสนใจ ความสามารถของตนเอง รู้จักภูมิหลังในครอบครัว ชุมชนที่ตนอยู่ การสร้างความสัมพันธ์ การเปิดโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด ทักษะซึ่งกันและกัน และยอมรับความแตกต่างเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกให้กับเด็กเมื่อเด็กได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่ดีและปลอดภัย ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกดีกับตนเองกับครอบครัวและชุมชน โดยสอดคล้องกับประสิทธิภาพ (2556) ได้ให้ความหมาย “Sense of Belongings” คือ การที่มีความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ คือ สิ่งที่เกิดจากของบุคคล มีความรับผิดชอบ ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในองค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ หรือความรู้สึกมีส่วนร่วม เป็นเจ้าของในความคิดหรือสิ่งประดิษฐ์ที่สร้างขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น โดยเน้นที่การนำกระบวนการในการทำโครงงานมาใช้เป็นแนวทางหรือขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ดังนั้นในบางครั้งการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้จึงถูกเรียกว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (เทพกัญญา พรหมขัติแก้ว, 2557)การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงในชุมชนได้ดังที่ชลธิป สมานิติ (2563) ได้กล่าวถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจากบริบทชุมชน ที่เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้สิ่งต่างๆในชุมชนนี้เด็กสนใจและลงมือปฏิบัติกิจกรรมในสถานที่จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในบริบทชุมชนมาเชื่อมโยงกับชุมชนบ้านน้ำเกียนเพื่อส่งเสริมส่งเสริมอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษาชุมชนบ้านน้ำเกียน อ.ภูเพียง จ.น่าน ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาครั้งนี้จะสามารถส่งเสริมพัฒนาให้เด็กปฐมวัยเกิดอัตลักษณ์ และความรู้สึกเป็นเจ้าของ โดยเด็กจะรู้จักตัวตนของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง ครอบครัว ชุมชน ภูมิหลัง วัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้คนและสถานที่ ด้วยองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ต่อชุมชนที่ตนเองอยู่อาศัย เกิดความรักความหวงแหนในท้องถิ่น และอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของตนเอง ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษาชุมชนบ้านน้ำเกียน อ.ภูเพียง จ.น่าน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผน One Group Pretest-Posttest Design โดยศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านน้ำเกียน จังหวัดน่าน จำนวน 6 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1.แผนการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจำนวน 40 แผน จำนวน 2 โครงงาน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยจะจัดกิจกรรมในวันจันทร์ - ศุกร์ ช่วงเวลา 09.00 - 12.00 น. วันละ 3 ชั่วโมง วิธีสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยศึกษาเนื้อหา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานโดยใช้แนวคิดของ ชลาธิป สมานิต (2563) เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และนำแผนการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานใช้ในการส่งเสริมอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาตรวจสอบพิจารณาหาค่าเฉลี่ยและระดับคุณภาพของแผนได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.49 ในภาพรวมอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้ได้ และผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในการออกแบบแผนการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย คือ ที่มาของโครงงานเรื่องมะแขว่น ควรตัดประเด็นของมะปร่างออก และโครงงานเรื่องผ้าทอ ควรตัดประเด็นสมุนไพรออก และควรมีข้อมูลในเรื่องที่มะแขว่นเป็นสมุนไพรขึ้นชื่อของจังหวัดน่าน ควรใส่ข้อมูลเนื้อหานี้ลงในแผนเพิ่มเติม เพื่อเชื่อมโยงไปสู่อัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของ ในส่วนของคำอธิบายเกณฑ์การให้คะแนน ควรมีความเชื่อมโยงกับตนเองและชุมชน และแผนควรมีแนวตอบคำถาม เพื่อให้คนสนใจเอาไปใช้ได้สะดวก

2.แบบสังเกตพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของ โดยมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านการมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว และรู้สึกถึงการเห็นคุณค่าและยอมรับในตัวตน
- 2.2 ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
- 2.3 ด้านการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม
- 2.4 ด้านการมองเห็นความสามารถในตนเอง

วิธีสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของ จากเอกสาร National Council for Curriculum and Assessment (2009) และนำมากำหนดลักษณะพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของ มาใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย และสร้างเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึก นำแบบสังเกตพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย ที่ผ่านการตรวจสอบจาก

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาตรวจสอบพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินและเกณฑ์การประเมิน (Index of Item-Objective Congruence: IOC โดยค่าดัชนีความเห็นสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในการออกแบบแบบสังเกตพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย คือ ในรายการประเมินไม่น่าจะมีค่าที่แสดงถึง ได้ หรือสำเร็จ หรือผล แต่ควรเพิ่มรายการประเมินเป็นข้อย่อยในแต่ละด้านให้มีความเชื่อมโยงกับชุมชน หรือเพิ่มข้อความในแต่ละหัวข้อให้เด็กปฐมวัยตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนบ้านน้ำเกียน เพราะเป็นงานที่ทำในลักษณะกรณีศึกษา จึงควรมีลักษณะที่เฉพาะของกรณีนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย การมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของก่อนและหลังการจัดประสบการณ์

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์ และความรู้สึกเป็นเจ้าของของเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเรียบเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์ และความรู้สึกเป็นเจ้าของหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์ และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัยก่อน และหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

(N=6)			
กลุ่มเป้าหมาย	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการทดลอง	60	32.16	3.71
หลังการทดลอง	60	56.33	2.42

เมื่อวิเคราะห์ผลคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์ และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัยแยกเป็นแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมองเห็นความสามารถในตนเอง รองลงมา คือ ด้านการมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว และรู้สึกถึงการเห็นคุณค่า และยอมรับในตัวตน ด้านการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม และด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานโดยแยกเป็นรายด้าน

(N=6)

อัตลักษณ์และความรู้สึกเป็น เจ้าของ	การทดลอง	คะแนนเต็ม (15)	μ	σ
ด้านการมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว	ก่อนการทดลอง	15	7.5	1.04
และรู้สึกถึงการเห็นคุณค่าและ ยอมรับในตัวตน	หลังการทดลอง	15	14.4	0.54
ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม	ก่อนการทดลอง	15	7.16	1.16
	หลังการทดลอง	15	13.66	0.82
ด้านการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นใน สังคม	ก่อนการทดลอง	15	9	1.41
	หลังการทดลอง	15	14	0.89
ด้านการมองเห็นความสามารถ ในตนเอง	ก่อนการทดลอง	15	8.5	1.37
	หลังการทดลอง	15	14.5	0.83

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โครงงานเป็นฐานจำนวน 2 โครงงาน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ที่ 1 - 4 โครงงานเรื่องมะเขว่น สัปดาห์ที่ 5 - 8 โครงงานเรื่อง ผ้าทอ ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

1.ด้านการมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว และรู้สึกถึงการเห็นคุณค่าและยอมรับในตัวตน

ผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 1-2 เด็กส่วนใหญ่ยังไม่สามารถบอกเล่าความต้องการ ความสนใจได้ในทันที สังเกตได้จากการในระหว่างการทำหิ้วข้อโครงงานที่ได้ๆสนใจ ครูต้องช่วยตั้งคำถามบ่อยครั้ง เช่น เด็กๆชอบกินอะไรบ้างคะ รสชาติเป็นยังไงคะ ซึ่งเด็กๆจะบอกเล่าจากประสบการณ์เดิมของตนเอง ต่อมาผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 3-5 เด็กส่วนใหญ่แสดง ความชอบ ความต้องการ โดยการแสดงออกได้อย่างสุภาพเหมาะสมด้วยตนเองในบางครั้ง สังเกตได้จากในระหว่างการออกสำรวจข้อมูลที่บ้านกลุ่มผ้าทอ มือ เด็กอาสาเก็บดอกฝ้ายด้วยตนเอง และร่วมกันเก็บดอกฝ้ายอย่างตั้งใจ เมื่อเด็กได้รับคำชื่นชมจากวิทยากร เด็กก็รับคำชื่นชมและปรบมืออย่างขบใจ และผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 6-8 เด็กส่วนใหญ่บอกเล่าเรื่องราวของตนเองรวมถึงจุดเด่น และความสามารถของตนเองได้ในทันที ซึ่งสังเกตได้จากในระหว่างการทำโครงงานผ้าทอ เด็กๆออกแบบ ตกแต่งถุงผ้าได้ด้วยตนเอง ชื่นชมผลงานของตนเองและของเพื่อน และนำเสนอผลงานในวันจัดนิทรรศการได้ด้วยตนเอง

2.ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

ผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 1-2 เด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมจะแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน สังเกตได้จากระหว่างการหาหัวข้อโครงงานที่เด็กๆสนใจ เด็กบางคนแยกตัวไปนั่งเล่นตามมุม ครูต้องชวนพูดคุยบ่อยครั้ง เด็กๆจึงเริ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ต่อมาผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 3-5 เด็กส่วนใหญ่เริ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มด้วยตนเองมากขึ้น สังเกตได้จากในระหว่างการไปทัศนศึกษาที่บ้านกลุ่มผ้าทอมือ ในการเก็บดอกฝ้าย เด็กๆพูดคุยและชักชวนกันเก็บดอกฝ้าย เด็กบางคนช่วยโน้มกิ่งต้นฝ้ายเพื่อให้เด็กอีกคนสามารถเก็บดอกฝ้ายได้ และผู้วิจัยพบว่าสัปดาห์ที่ 6-8 เด็กส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรม ของชุมชนด้วยความเต็มใจ สังเกตได้จากวันแห่งของดีประจำชุมชนบ้านน้ำเกียน เด็กๆเข้าร่วมชมขบวนแห่ และโบกมือทักทายคุณยายในขบวนแห่กลุ่มผ้าทอมือด้วยความร่าเริง สนุกสนาน

3.ด้านการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

ผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 1-2 เด็กส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง สังเกตได้จากการไปสำรวจต้นมะแขว่นภายในชุมชน เด็กๆเล่นกันไม่สนใจฟังคุณลุงเจ้าของบ้านที่มีการปลูกต้นมะแขว่นในชุมชนกำลังอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับต้นมะแขว่น ครูต้องกระตุ้นด้วยการตั้งคำถามอยู่บ่อยครั้ง ต่อมาผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 3-5 พบว่าเด็กส่วนใหญ่ เมื่อต้องอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อน เด็กจะแสดงออกถึงเคารพในความต้องการของผู้อื่นได้ในบางสถานการณ์ สังเกตได้จากการในระหว่างการหาหัวข้อโครงงานที่สอง เด็กๆนำเสนอเรื่องที่ตนเองสนใจ พร้อมรับฟังเรื่องที่เพื่อนนำเสนอ และร่วมกันตัดสินใจและได้ข้อสรุปของที่มาโครงงานผ้าทอมือ และผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 6-8 พบว่าเด็กส่วนใหญ่ แสดงความรับผิดชอบและพูดคุยกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งระหว่างทำกิจกรรมกลุ่มได้ด้วยตนเอง สังเกตได้จากระหว่างทำโครงงานผ้าทอ ในขณะที่กำลังตกแต่งกระเป๋าผ้าทอ เด็กต้องการใช้ผ้าทอผืนเดียวกัน ซึ่งเด็กๆไม่แย่งกัน แต่มีการพูดเจรจากับเพื่อน ผ้าทอสีนี้อยู่ ขอแบ่งมาตกแต่งกระเป๋าด้วยได้ไหม ซึ่งเด็กๆได้ตกลงที่จะตัดแบ่งผ้าทอกัน

4. ด้านการมองเห็นความสามารถในตนเอง

ผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 1-2 เด็กส่วนใหญ่ไม่สามารถแสดงทักษะความสามารถให้ผู้อื่นเห็นและถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ในทันที สังเกตได้จากการทำโครงงานมะแขว่น เด็กๆนำเสนอผลงานวาดภาพประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับมะแขว่นด้วยความไม่มั่นใจ พูดนำเสนอด้วยเสียงเบา โดยครูต้องช่วยตั้งคำถามและให้เพื่อนๆช่วยปรบมือให้กำลังใจ เด็กๆจึงจะนำเสนอได้ ต่อมาผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 3-5 เด็กส่วนใหญ่มีความมั่นใจในตนเอง กล้าตั้งคำถามในระหว่างการทำกิจกรรมต่างๆได้ด้วยตนเองในบางครั้ง สังเกตได้จากการทำโครงงานมะแขว่น ในช่วงการทดลองทำไก่ทอดมะแขว่น เด็กๆขออาสาในหมักไก่ และทอดไก่ โดยมีครูให้คำแนะนำบ้าง และผู้วิจัยพบว่าในสัปดาห์ที่ 6-8 เด็กส่วนใหญ่เมื่อได้รับมอบหมายงานหรือภารกิจต่างๆ จะพยายามรับผิดชอบงานจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนดได้ด้วยตนเอง สังเกตได้จากช่วงเตรียมงานนิทรรศการโครงงานผ้าทอ เด็กๆช่วยกันออกแบบการ์ดเชิญแขก และช่วยกันนำการ์ดไปแจกแขกจนครบ ซึ่งเสร็จตามเวลาที่กำหนดได้ด้วยตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีพฤติกรรมการมีอัตลักษณ์ และความรู้สึกเป็นเจ้าของ หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ผู้วิจัยขออภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์โครงงานเป็นฐานสามารถทำให้เด็กมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของสูงขึ้นกว่าการทดลองเพราะ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจหาข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนบ้านน้ำเกียน และนำมาออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในการเลือกหัวข้อผู้วิจัยให้ความสำคัญกับบริบทชุมชน รวมถึงทรัพยากรในท้องถิ่น โดยมีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชน ซึ่งสาระการเรียนรู้ควรเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก และครูจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้เห็น ได้สัมผัส จนเกิดเป็นความสนใจ และเมื่อเด็กเกิดความสนใจ เด็กจึงเริ่มที่จะตั้งคำถาม และนำมาซึ่งหัวข้อโครงงานที่เด็กอยากเรียนรู้ ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้กับเด็กควรเป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้สืบค้นข้อมูล และได้ประจักษ์ชิ้นงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน จากเอกสารงานวิจัยทั้งใน และต่างประเทศ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โครงงานเป็นฐานของชลธิป สมานิติ (2563) มาจัดประสบการณ์โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นกำหนดหัวข้อโครงงาน โดยการสำรวจจากประสบการณ์เดิม และตั้งคำถาม ผู้วิจัยค้นพบว่าในการเลือกหัวข้อในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานให้กับเด็กปฐมวัย ควรเป็นเรื่องที่อยู่ภายในชุมชนที่เด็กอาศัย เนื่องจากเป็นสภาพแวดล้อมรอบตัวที่เด็กมีความคุ้นเคย และเป็นทรัพยากรที่จับต้องได้ ซึ่งสามารถส่งเสริมการเรียนรู้โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้เห็น หรือสัมผัส เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ และเกิดเป็นความสนใจจนนำไปสู่การตั้งข้อสงสัย และตั้งคำถามสอดคล้องกับวัชรภรณ์ ประภาสะโนบล (2564) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเริ่มจากผู้สอนเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยการชี้แจงขอบเขตของโครงงาน แนะนำแหล่งข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียน สามารถค้นหาข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงงานที่จะทำและสามารถกำหนดหัวข้อได้ตามขอบเขตที่ผู้สอนกำหนด โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้

2. ขั้นวางแผนการสำรวจตรวจสอบ ผู้วิจัยค้นพบว่าในขั้นนี้ควรเปิดโอกาสให้เด็กร่วมกันวางแผนเพื่อหาสืบค้นข้อมูลคำตอบในสิ่งที่ตนเองสงสัย ครูควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการสืบค้นข้อมูล รวมถึงการติดต่อขอความร่วมมือ และประสานงานกับผู้ปกครอง ผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญในการพาเด็กออกสำรวจสถานที่จริงในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับภินางค์ กูตลาด และ เทพัญญา พรหมชาติแก้ว (2014) กล่าวว่าเด็กจะได้ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้อย่างลุ่มลึก เพื่อดำเนินการค้นหาคำตอบของสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และตอบ สามารถเลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ โดยทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขณะที่ครูจะต้องมีการวางแผนการจัดการจัดการเรียนรู้รอบคอบเพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสาร และการคิด วิพากษ์และมีการนำเสนอที่ได้เรียนรู้ อย่างคุณภาพและเป็นไปตามสภาพจริง

3. ขั้นลงมือปฏิบัติและบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยค้นพบว่าหลังการจากสืบค้นข้อมูล และจากการออกสำรวจสถานที่จริงภายในชุมชนแล้ว ในการลงมือปฏิบัติเด็กจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ หรือได้แก้ไขปัญหาค้นหาที่เจอในระหว่างการทำกิจกรรม และควรให้เด็กได้มีการสรุปสิ่งที่ได้

เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมศิลปะ และงานประดิษฐ์ และมีการนำเสนอผลงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ เพชรรัตน์ บุญเสนอ และ สุนีย์ภิรมย์ประเมศ (2563) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยสามารถเกิดการเรียนรู้อย่าง ลึกซึ้ง จนเกิดทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ซึ่งตรงตามเป้าหมายของการศึกษาแบบองค์รวม (holistic education) ที่เป็นการสร้างความสมดุล 3 ประการ ได้แก่ ความรู้สึก (heart) ความคิด (head) และการกระทำ (hand) ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน 4. ขั้นสรุปผลและนำเสนอโครงงาน ผู้วิจัยค้นพบว่าเด็กมีการ นำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ และจากการลงมือปฏิบัติจริงจากการทำโครงงานมาเชื่อมโยงความรู้ที่ ได้รับกับประสบการณ์เดิมของเด็กๆ และนำเสนอผ่านงานนิทรรศการ โดยการนำเสนอผลงานควรให้เด็ก ได้แสดงความคิดเห็นในการรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมถึงรูปแบบการจัดนิทรรศการ การนำเสนอ ผลงานต่างๆด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของ Dewey (1959) ที่ว่าเด็กได้เรียนรู้ได้ดีผ่านการ กระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) ได้ลงมือปฏิบัติในสภาพแวดล้อมจริง ได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การคิดออกแบบประดิษฐ์ต่างๆ

2. การมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับอัต ลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของ จาก Australian Government Department of Education and Training (2009) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยพฤติกรรมที่บ่งชี้ 4 ด้าน คือ 1. ด้านการมีอัตลักษณ์เฉพาะตัวและรู้สึกถึงการเห็นคุณค่า และ ยอมรับในตัวตน 2. ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม 3. ด้านการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม 4. ด้านการ มองเห็นความสามารถในตนเอง จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ผู้วิจัยพบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมองเห็นความสามารถในตนเอง คือ การที่เด็กมีความมั่นใจใน การเรียนรู้สิ่งต่างๆ และมีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง และสามารถ แบ่งปันความรู้ทักษะให้กับผู้อื่นได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่ใช้ในการทำโครงงานที่ หลากหลาย เช่น การวาดภาพ การทำอาหาร งานประดิษฐ์ การศึกษานอกสถานที่ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็น ว่าเด็กจะได้ค้นพบความสนใจ และความถนัดผ่านการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่ง ส่งผลให้เด็กมองเห็นความสามารถในตนเอง และมีความภาคภูมิใจต่อตนเอง นอกจากนี้รูปแบบการจัด กิจกรรมยังมีความเหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของ Erikson (1963) ให้ความสำคัญในการพัฒนาความสามารถของตนเอง โดยเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วย ตนเอง ครูและเพื่อนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กมีมั่นใจในความสามารถของตนเองในการทำงาน ต่างๆให้ประสบความสำเร็จ

ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม คือ การที่เด็กมีความรู้สึกว่ ตนเองได้รับการยอมรับและเป็นสมาชิกหรือส่วนหนึ่งของกลุ่ม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่ใช้ใน การทำโครงงาน เด็กมักจะเลือกทำกิจกรรมเดี่ยว หรือกลุ่มเดิมซึ่งก็จะเป็นเพื่อนคนเดิม ซึ่งผู้วิจัยมีความ คิดเห็นว่าจะต้องมีการจัดกิจกรรมกลุ่มแบบสลับมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ และ เปิดใจยอมรับซึ่งกันและกันอย่างค่อยเป็นค่อยไป และการพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ โดยเฉพาะสถานที่ หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากวิถีชีวิตในชุมชน และรู้จักการมี

ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น รวมถึงผู้คนในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Stepping Stone Childcare and Early Development Centers (2021) ได้กล่าวว่า เด็กจะเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของจากความสัมพันธ์ในครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมรอบตัว และความเป็นอัตลักษณ์และรู้สึกการเป็นเจ้าของเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้สึกในเชิงบวกของเด็ก โดยที่เด็กรู้ว่าตนเองเป็นใครและรู้สึกมีคุณค่าและถูกเคารพในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและชุมชน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โครงงานเป็นฐานมีขั้นตอนดังนี้

- 1.การกำหนดหัวข้อที่เด็กสนใจโดยคำนึงถึงทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นการกำหนดสาระการเรียนรู้จากความสนใจของเด็ก โดยคำนึงถึงบริบทสังคม วิถีชีวิต และทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์
- 2.การวางแผน รวบรวมข้อมูล เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินการศึกษา และวางกรอบการศึกษา ซึ่งจะกำหนดจากความสนใจ ข้อสงสัย และจากประสบการณ์เดิมของเด็ก เพื่อเป็นการกำหนดวิธีการดำเนินการศึกษาเพื่อหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต สอบถาม ผู้ปกครอง ผู้รู้ในท้องถิ่น และการศึกษาภายนอกสถานที่
- 3.การลงมือปฏิบัติ สำรวจ สรุปรการเรียนรู้ เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันกับคนในชุมชน และมีการสรุปความรู้ที่ได้รับด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ศิลปะประดิษฐ์ การวาดภาพ
- 4.การนำเสนอข้อมูลจากการเรียนรู้ เป็นการสรุปความรู้ที่เด็กๆได้รับจากการทำโครงงาน โดยมีการจัดนิทรรศการ แสดงผลงาน เพื่อให้ผู้ปกครอง ครู คนในชุมชน และผู้คนที่สนใจ

การมีอัตลักษณ์และรู้สึกเป็นเจ้าของ

1. ด้านการมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว และรู้สึกถึงการเห็นคุณค่าและยอมรับในตัวตน
2. ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
3. ด้านการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม
4. ด้านการการมองเห็นความสามารถในตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานโดยอิงจากบริบทชุมชน และวัฒนธรรมในท้องถิ่น หัวข้อที่จะนำจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยควรจะเป็นหัวข้อที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และเป็นสิ่งที่เด็กได้สัมผัสใกล้ชิด เป็นสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก เป็นทรัพยากรที่เด็กได้เรียนรู้ สามารถนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กได้

1.2 การศึกษานอกสถานที่โดยการพาเด็กๆ ไปยังสถานที่จริง โดยครูควรเตรียมความพร้อม คือ ต้องทบทวนกฎและตั้งกติกาในการศึกษานอกสถานที่กับเด็กทุกครั้ง และวางแผนออกแบบการทำกิจกรรมนอกสถานที่ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก มีการสำรวจเส้นทาง และติดต่อนัดหมายกับวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้กับเด็กๆ ก่อนเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในบริบทชุมชนควรส่งเสริมพฤติกรรมในด้านอื่นๆ เช่น การส่งเสริมความมั่นใจในตนเองในเด็กปฐมวัย

2.2 จากการศึกษาพฤติกรรมอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของในเด็กปฐมวัย พบว่า มีกิจกรรมหลายกิจกรรมที่สามารถนำมาศึกษาในครั้งต่อไปให้เด็กมีอัตลักษณ์และความรู้สึกเป็นเจ้าของ เช่น กิจกรรมศิลปะ การเล่นบทบาทสมมติ และ การเรียนรู้ภายนอกสถานที่ในชุมชนหรือจังหวัด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2566). *ชีวิวิถีที่น้ำเกี๋ยน*. สืบค้น 20 เมษายน 2466. จาก <https://www.dip.go.th/th/news/thumb/2018-06-14-03-26-18>
- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2566). Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2566. จาก <https://soc.swu.ac.th/news/sustainable-development-goals-sdgs..>
- ชลธิศ สมานิติ. (2563). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โครงงานเป็นฐานในระดับปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไชเบอร์พริ้นท์กรุป จำกัด.
- ผดุง จิตเจื้อจุง. (2562). *สถานการณ์ปัจจุบันของเด็กและเยาวชนไทย นำวิกฤตในอนาคตยิ่งน่าเป็นห่วง*. สืบค้น 24 ธันวาคม 2565. จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1313057
- เทพกัญญา พรหมขัติแก้ว. (2557). *ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL)*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2565. จาก http://physics.ipst.ac.th/wp-content/uploads/sites/2/2015/05/IPST_Mag188_ProjectBased.pdf?fbclid=IwAR2_bTtgrJLLgC_azAtdhX6o2QuEbxywbUQMuzgl_IpXRkskdnt4LXdXEfo,

- เพชรรัตน์ บุญเสนอ และ สุนิย์ภิรมย์ประเมศ. (2563). กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ
โครงการเป็นฐานที่มีผลต่อทักษะการคิดแก้ปัญหา ของเด็กปฐมวัยชั้นคละ โรงเรียนรุ่งอรุณ.
สืบค้น 20 ตุลาคม 2565. จาก <https://jgrad.snru.ac.th/Files/Article/192-ArticleTextJGrad-20210205160212.pdf>.
- นฤบาล ยมะคุปต์ และ กิตติศักดิ์แก้วนิลประเสริฐ. (2564). *ความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งเป็นเจ้าของและ
พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดี ของประชาชนในจังหวัดตรัง*. วารสารการบัญชีและการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 13(3), 2-3.
- ระพี สาคริก. (2556). *Sense of belonging*. สืบค้น 30 มีนาคม 2564. จาก
<https://www.facebook.com/461091197241853/posts/659864460697858/>.
- วัชรภรณ์ ประภาสะโนบล และ มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานตาม
แนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2565. จาก
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jrcd/article/view/242560>.
- อภินวค กูตลาด และ เทพกัญญา พรหมขัติแก้ว. (2014). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ
(Project-Based Learning) คืออะไร*. สืบค้น 20 มกราคม 2566. จาก
<http://earlychildhood.ipst.ac.th/?p=190>สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.,
Australian Government Department of Education and Training. (2009). *BELONGING, BEING
& BECOMING*. Australia.
- Dewey, J. (1959). *Experience and Education*. New York. Retrieved March 10, 2022,
from https://books.google.co.th/books?id=JhjPK4FKpCcC&printsec=frontcover&source=gbp_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- Erikson Erik (1963). *Childhood and Society*. New York : Norton.
- National Council for Curriculum and Assessment Ireland, Aistear. (2009) *The early
childhood curriculum framework*. Dublin : NCCA.
- Steppingstone (SA) Childcare & Early Development Centres. (2021). *Sense of Belonging:
How every child needs a place to belong*. Retrieved March 10, 2022, from
<https://www.steppingstonesa.com.au/a-sense-of-belonging/>